

KOMENTARZ

Justin Trudeau ustępuje ze stanowiska premiera Kanady i lidera Partii Liberalnej

Paweł Markiewicz

6 stycznia br. Justin Trudeau ogłosił, że zrezygnuje z stanowiska premiera Kanady i lidera Liberalnej Partii Kanady (LPC). Zawiesił także do 24 marca prace parlamentu, m.in. w celu opóźnienia ewentualnego głosowania nad wotum nieufności dla rządu, co spowodowałoby przedwczesne wybory. Decyzja premiera, który rządzi Kanadą od 2015 r., ma zwiększyć szanse liberałów na dobry wynik wyborczy w tegorocznych wyborach parlamentarnych.

Co doprowadziło do dymisji Trudeau?

Główną przyczyną był spadek poparcia dla premiera i jego rządu, związany ze wzrostem kosztów życia. Choć po pandemii COVID-19 udało się ograniczyć inflację z 5% w czerwcu 2023 r. do 1,9% pod koniec ub.r., ceny kluczowych artykułów spożywczych wzrosły o 20%, a czynszów mieszkaniowych o 22%. W celu złagodzenia problemu Trudeau zapowiedział zwiększenie wydatków socjalnych, np. wypłatę 250 dol. dla ok. 19 mln pracujących Kanadyjczyków zarabiających 150 tys. dol. rocznie lub mniej oraz wprowadzenie dwumiesięcznej ulgi podatkowej na niektóre towary i usługi. Plan ten doprowadziłby jednak do wzrostu deficytu budżetowego (z 40 mld dol. do 46,8 mld dol.) i jego ogłoszenie wywołało poważne napięcia w rządzie. W efekcie w grudniu ub.r. do dymisji podała się minister finansów Chrystia Freeland, która uważała, że priorytetowe jest przygotowanie Kanady na zagrożenie w postaci zwiększenia ceł przez administrację Donalda Trumpa i na ewentualną wojnę handlową z USA. W sondażach z grudnia 2024 r. 74% Kanadyjczyków (w tym 43% wyborców LPC) negatywnie oceniało politykę Trudeau. Poparcie dla LPC spadło natomiast do 19%, podczas gdy dla Konserwatywnej Partii Kanady (CPC) sięgnęło 45%. W efekcie Trudeau, który rządzi już trzecią kadencję, zaczął być postrzegany jako obciążenie dla partii przed wyborami, które mają się terminowo odbyć w październiku br.

Jakie są osiągnięcia Trudeau w polityce wewnętrznej i zagranicznej?

Od 2015 r., czyli od początku kierowania rządem, Trudeau realizował [program polityczny](#), który był skupiony na reformach kilku obszarów. Dążył do normalizacji w relacjach z rdzennymi społecznościami Kanady na poziomie federalnym. Przyjął nową strategię arktyczną, przewidującą większe zaangażowanie państwa w regionie, zarówno w celu wsparcia rdzennych mieszkańców, jak i wzmocnienia bezpieczeństwa. Przekazał większe fundusze władzom lokalnym, co wpłynęło na obniżenie kosztów programów opieki nad dziećmi i wczesnej edukacji. W 2018 r. rząd zrealizował kluczową obietnicę wyborczą, legalizując sprzedaż i używanie niemedycejskiej marihuany, co doprowadziło do powstania rynku wartego ok. 10 mld dol. rocznie. Kluczowym obszarem była polityka klimatyczna – Trudeau wprowadził podatek, który miał ograniczyć emisję dwutlenku węgla o 40% do 2030 r. i uczynić z Kanady państwo neutralne emisyjnie do 2050 r. Pod rządami Trudeau Kanada [wspierała finansowo Ukrainę](#), przekazując jej sprzęt i uzbrojenie, szkoląc ukraińskie wojsko i służby bezpieczeństwa oraz nakładając sankcje na Rosję. Mimo niskich nakładów na obronność zwiększyła wkład w politykę odstraszania i obrony NATO – w 2017 r. objęła dowództwo nad wielonarodową grupą bojową na Łotwie. Angażowała

KOMENTARZ PISM

się także we współpracy z partnerami z [Indo-Pacyfiku](#) oraz prowadziła morskie operacje ochrony swobody żeglugi w obliczu nasilających się zagrożeń ze strony Chin.

Jak zmiana premiera może wpłynąć na wewnętrzną scenę polityczną?

LPC będzie musiała wybrać nowego lidera, który poprowadzi ją do wyborów. Trudeau zapowiedział, że pozostanie na stanowisku do czasu zatwierdzenia nowego przywódcy, co powinno nastąpić w ciągu kilku tygodni. Przeprowadzenie tego procesu ma ułatwić decyzja o zawieszeniu obrad parlamentu do 24 marca. Chociaż wybory były zaplanowane na październik br., należy się liczyć z możliwością głosowania przedterminowego. Od 2021 r., kiedy również odbyły się przedterminowe wybory, LPC tworzyła bowiem rząd mniejszościowy przy wsparciu socjaldemokratycznej Nowej Partii Demokratycznej (NDP), która już we wrześniu 2024 r. wycofała poparcie. NDP nie zdecydowała się wtedy na złożenie wniosku o wotum nieufności dla rządu, ale może to zrobić po wznowieniu obrad. Zmiana lidera LPC nie zwiększy jednak szans na wygraną, ponieważ przewaga konserwatystów jest zbyt duża. Jeżeli CPC ją utrzyma, może utworzyć rząd większościowy po raz pierwszy od lat 2011–2015, kiedy na czele gabinetu stał Stephen Harper.

Jakie mogą być konsekwencje dla polityki zagranicznej Kanady?

Zawieszenie obrad parlamentu, konieczność wyboru nowego lidera LPC oraz groźba przedterminowych wyborów mogą utrudnić negocjacje z USA, które miałyby zapobiec wojnie handlowej między obu państwami. Kryzys polityczny w Kanadzie zbiega się w czasie z przejściem władzy w USA przez administrację Donalda Trumpa, który otwarcie zagroził Kanadzie podwyższeniem ceł. Trump zamierza w ten sposób wyrzucić presję w sprawie uszczelnienia granicy, chcąc powstrzymać przemyt fentanylu i nielegalną migrację. Pod znakiem zapytania stoi również realizacja kanadyjskich planów dotyczących szczytu G7, który ma się odbyć w czerwcu w Albercie. Przygotowywany przez rząd Trudeau program obejmował m.in. dalsze wsparcie dla Ukrainy, przeciwdziałanie obcej ingerencji w procesy demokratyczne i reformę instytucji finansowych (np. Banku Światowego). Pojawiają się jednocześnie szanse na korzystne zmiany w polityce bezpieczeństwa. Trudeau w lipcu 2024 r. zapowiedział zwiększenie [kanadyjskich wydatków obronnych](#) do 2% PKB, czyli poziomu uznawanego w NATO za niezbędne minimum, ale cel ten ma być osiągnięty dopiero w 2032 r. mimo terminu wyznaczonego przez Sojusz na 2024 r. i trwających dyskusji o podniesieniu tego poziomu do co najmniej 3%. Ewentualne przejście władzy przez konserwatystów może ich skłonić do szybszego wzrostu wydatków oraz wzmocnienia potencjału militarnego Kanady.